

यातना, कारणा, याम्ययातना; 'of labor,' प्रसवेदना, गर्भवेदना, प्रसवव्या; 'of death,' प्राणान्वेदना; 'suffering pain,' दुःस्वभागी -गिनी-गि (न), दुःस्वभागी &c., दुःखी &c., 'accession of pain,' दुःखसंयोग; 'causing pain,' पीडाकरः-रा-रं, दुःखकरः &c.; 'act of causing pain,' पीडाकरः, पीडा, उद्यमः, श्रमः, परिश्रमः, दुःस्वभागी-ता-तं.—(Mental pain, disquietude) मनोदुःखं, मनः-पीडा, मनस्तापः, मनोव्यापा, मानसी व्यापा, पित्रवेदना, पित्रोद्वेगः, चापिः *m.*—(Pains, toil, effort) यत्नः, प्रयत्नः, कष्टं, चापलाः, प्रयासः, उद्योगः, उत्साहः, व्यवसायः, चेष्टा, उद्यमः, श्रमः, परिश्रमः, जेशः, चाप्या; 'to take pains,' यत् (c. 1. यतते-तिर्नु), प्रयत्नः, व्यवसायः (c. 4. स्मयति-सातु), उद्यमः (c. 1. यजति-यत्तु), चेष्ट (c. 1. चेष्टते-हिर्नु), विवेष्ट, यत् (c. 1. यत्ते-दिर्नु), उद्योगं कृ, यत्नं कृ, उत्साहं कृ.—(Penalty) दण्डः, सारथः, शिष्टिः *f*, शिष्टा.

To PAIN, *v. a.* पीड (c. 10. पीडयति-यितुं), चापीड, उपपीड, दुःख (c. 10. दुःखयति-यितुं), व्यष्ट (c. 10. व्यययति-यितुं), तप (c. 10. तापयति-यितुं), सन्तप, परितप, उपतप, बाष्प (c. 1. बाष्पते-यितुं), उडिष् (c. 10. वेनयति-यितुं), क्रिष् (c. 9. क्रिष्यति, जेशयितुं, जेषु), चष्टे (c. 10. सदैयति-यितुं), दुःखं कृ or दा, पीडां कृ, व्यथां कृ.

PAINED, *p. p.* पीडितः-ता-तं, दुःखितः-ता-तं, व्यथितः &c., चापिः-चो-चै-*in comp.*, दुःखाक्षिः &c., दुःखी-खिनी लि (न), दुःखान्वितः-ता-तं, दुःखवेष्टः &c., चापितः-ता-तं, तापितः &c., सनापितः &c., तपः-ता-तं, सन्तपः &c., उडिजितः &c., जेशितः &c., क्रिष्टः &c., चापुडः-रा-रं, चडितः &c., सन्मर्दितः &c., सन्भूतवेदनः-ना-तं, कृष्युगतः &c., जेशी &c., कष्टी &c., कष्टः-हा-हं, चापिमान्-मती-मत् (ह), दूतः-ना-तं, सव्यथः-चा-धं, सवेदनाः-ना-तं; 'being pained,' पीडयमानः-ना-तं, तपयमानः &c., जातपयमानः &c., क्रिष्यमानः &c., पूनापितः-ता-तं; 'to be pained,' पीड in pass. (पीडते), दुःख (nom. दुःखायते, दुःखीयति), दुःखात्तीम्, व्यष्ट (c. 1. व्यष्टते-यितुं), प्रव्यष्ट, तप in pass. (तपते), परितप, सन्तप, क्रिष् (c. 4. क्रिष्यते).

PAINFUL, *a.* (Causing pain) पीडाकरः-रा-रं, दुःखकरः-रा-रं, पीडा-कारकः-का-कं, पीडाजनकः-का-कं, दुःखजनकः &c., दुःखदः-दा-दं, दुःखप्रदः-दा-दं, दुःखावहः-दा-हं, वेदनाकारकः-का-कं, वेदना-कारकः &c., व्यापाकरः &c., व्यपकः-का-कं, कष्टकरः &c., कष्टकारकः &c., कष्टावहः-हा-हं, जेशकरः &c., जेशदः &c., जेशावहः-हा-हं, जेशकः-का-कं, बाष्पकः-का-कं, उडिजकः-का-कं, सनापकः-का-कं, दूतः-दा-दं.—(Full of pain) दुःखमयः-यी-यं, दुःखी-खिनी-लि (न), जेशी &c., सवापः-चा-धं, सव्यथः-चा-धं, सवेदनः-ना-तं.—(Requiring labor or toil) कष्टसाध्यः-ध्या-धं, श्रमसाध्यः &c., दुःसाध्यः &c., दुष्करः-रा-रं, कठिनः-ना-तं.

PAINFULLY, *adv.* (With pain) सव्यथं, सवेदनं, सवापं, सदुःखं, सजेशं, सोष्टेन, सकष्टं, दुःखपूर्वम्.—(With toil) श्रमेण, सश्रमे, चापामेन, सापारं, कृष्टेण, सकृष्टं.

PAINFULNESS, *s.* दुःखकारकत्वं, पीडाजनकत्वं, कष्टकारकत्वं, दुःखिता, सदुःखत्वं, दुःखं, सजेशत्वं, सोष्टेयता, कष्टं, सकष्टत्वं, सकष्टता.

PAINLESS, *a.* दुःखहीनः-ना-तं, दुःखरहितः-ता-तं, व्यापाहीनः-ना-तं, दुःखशून्यः-न्या-नं, निर्दुःखी-खिनी-लि (न), निर्व्यथः-चा-धं.

PAINS, *s. pl.* यत्नः, प्रयत्नः, उद्योगः, कष्टः. See PAIN.

PAINSTAKER, *a.* उद्योगी *m.* (न), वसाही *m.*, उद्योगी *m.*, व्यवसायी.

PAINSTAKING, *a.* कृतप्रयासः-न्या-नं, कृतयत्नः &c., प्रयत्नयान्-वती-वत् (न), यत्नशीलः-ला-लं, प्रयत्नशीलः-ला-लं, उद्योगशीलः &c.,

उद्यमशीलः &c., उद्योगी-गिनी-गि (न), व्यवसायी &c., कृतप्रयः-ना-तं, प्रसितः-ता-तं. See INDUSTRIOUS.

To PAINT, *v. a.* (Draw in colors) चित्र (c. 10. चित्रयति-यितुं), लिख (c. 6. लिखति, लेखति), चालिख, चर्मलिख.—(Cover or besmear with color) रञ्ज (c. 10. रञ्जयति-यितुं), वर्य (c. 10. वर्ययति-यितुं), लिप् (c. 6. लिप्यति, लेप्), रञ्जेण लिप्, रञ्जने कृ.—(Describe) वर्य, चतुवर्य, उपवर्य, संवर्य, वर्यने कृ, वरिलिख.

PAINT, *s.* रङ्गः, वर्यकः-का-चिन्, लेपः, चित्रः, रञ्जनलेपः, रञ्जनः. PAINTED, *p. p.* चित्रितः-ता-तं, चित्रतः-ता-तं, चित्राचित्रितः-ता-तं, चालिखितः &c., चर्मलिखितः &c., चालेख्यतः &c., चालेख्यसमचितः &c., वर्यितः-ता-तं, वर्यगतः &c., रञ्जितः &c., चित्रः-चा-धं; 'painted on the surface,' चित्रितः-ला-लं.

PAINTER, *s.* चित्रकारः, चित्रकारः, चित्रलेखकः, चित्रलिख (स्), चित्र-कृत *m.*, चित्रकः, चित्रकर्मवेद *m.*, रङ्गाजीवः-यी *m.* (न), रञ्जकः, वर्यी *m.* (न), वर्यचारकः, वर्यदः, लेखकः, चालेखकः, चालेख्यकृत *m.*, पटकारः, तैलिकः, तैलिककः; 'painter's brush,' ब्रूलिः *f*, ब्रूलिका, ईपिका, वरिलिका.

PAINTING, *s.* (The act) चित्रलिखनं, चित्रलेखनं, चित्रलिपिः *f*, लिपिः *f*, चालेखनं, लेखनं, लिखनं, चित्रकरणं, रञ्जनं, वर्यनं.—(The art or business) चित्रकर्म *n.* (न), चित्रविद्या, चित्रक्रिया.—(A painting or picture) चित्रलेखा, चित्रं, चालेख्यं, चित्रलिखितं, चित्रगतं.—(Painting the body) पचलेखा, पचालिखिः *f*, पचाली-लिः *f*, पचोः.

PAIR, *s.* मिथुनं, द्वयं, द्वन्द्वं, युगं, युग्मं, युगलं, यमलं, यामलं, यमः, यमकः, युतकं; 'a pair of doves,' पाराचरमिथुनं; 'a pair of oxen,' गोमिथुनं, गोयुगं; 'a pair of birds,' पक्षिगोर् मिथुनं, पक्षिमिथुनं, पक्षिद्वयं; 'a married pair,' दम्पती *m. du.*, भाव्यापती *m. du.*, स्त्रीयुक्ती. The word द्वन्द्वः is used to denote that form of grammatical combination which unites two or more words of similar or opposite signification; thus, 'hand and foot,' शाधिपादः; 'affection and hatred,' रागद्वेष्टी *m. du.*

To PAIR, *v. n.* (Suit fit) युज् in pass. (युज्यते), संयुज्, उपयुज्.—(Be joined in pairs) स्त्रीपुरुषपरं or दम्पतिपरं सज्जन् (c. 1. -गच्छति-गन्) or संयुज्, मैथुनायै सज्जन्, मैथुनं कृ.

To PAIR, *v. a.* संयुज् (c. 7. युनक्ति-योकुं, c. 10. योजयति-यितुं), युज्, संयोगं कृ, मिथुनसंयोगं कृ, मैथुनायै संयुज्.

PALACE, *s.* राजगृहं, राजमन्दिरं, नृगृहं, नृपमन्दिरं, राजवेश *n.* (न), नृपवेश *n.*, राजधान *n.* (न), नृपधान *n.*, राजभवनं, राजसदनं, राज-प्रासादः, राजरम्यं, राजवसतिः *f*, नृपतिवसतिः *f*, राजशाळा, राजधानी, प्रासादः, हर्म्यं, मन्दिरं-रा, भवनं, सौधं, षट्पाठः-लिका, विमानं, शाळा, विशिष्यं, विश्वदैकः, माडिः *m.*, उपकाय्यी, उपकारी-रिका; 'palace-court,' राजसभा; 'palace-yard,' राजाङ्गनं.

PALESTRA, *s.* मल्लभूः *f*, मल्लभूमिः *f*, यष्टारद *m.* (न), मल्लयात्रा.

PALANKEEN, PALANQUIN, *s.* शिपिका, डयनं, डलकं, साधयानं, नययानं, प्रवहयं, इमा, शिरस्ता.

PALATABLE, *a.* रुचिकरः-री-रं, रुच्यः-व्या-धं, चाखाद्यः-खा-धं, खादुः-ड्री-दु, मुखः-सा-सं, सरसः-सा-सं, रुचिकः-का-की-कं, मुखप्रियः-व्या-धं.

PALATABLENESS, *s.* रुच्यता-तं, चाखाद्यता, खादुता, सरसता, रुचिकत्वं. PALATAL, PALATIAL, PALATIC, *a.* (Pertaining to the palate) तालयः-यी-धं, तालुसन्ध्या &c.; 'a palatal letter,' तालयं.

PALATE, *s.* तालु *m.*, तालुका, जाकदः-दा; 'soft palate,' शुद्धिका,